

به نام خدا

نشست هم اندیشی:

«تحلیل تحولات ژئوپلیتیک منطقه، با تاکید بر دیپلماسی دفاعی جمهوری اسلامی ایران»

با حضور:

سردار سرلشگر پاسدار دکتر سید یحیی رحیم صفوی

دستیار و مشاور عالی فرماندهی معظم کل قوا

و رئیس سابق انجمن ژئوپلیتیک ایران

چهارشنبه ۱۷ آبان ۱۳۹۶

دانشگاه فردوسی مشهد

شعبه خراسان رضوی انجمن ژئوپلیتیک ایران

نویسنده گزارش: سعید پاسبان - دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیای سیاسی دانشگاه فردوسی مشهد

به نام خدا

نشست هم اندیشی جمعی از اساتید دانشگاههای خراسان رضوی و اساتید و دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته جغرافیای سیاسی، به همت شعبه خراسان رضوی انجمن ژئوپلیتیک ایران و با همکاری بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس خراسان رضوی، بسیج اساتید خراسان رضوی و دانشگاه فردوسی مشهد، با موضوع «تحلیل تحولات ژئوپلیتیک منطقه، با تاکید بر دیپلماسی دفاعی جمهوری اسلامی ایران» و با حضور سردار سرلشگر پاسدار دکتر سید یحیی رحیم صفوی، دستیار و مشاور عالی فرماندهی معظم کل قوا و رئیس سابق انجمن ژئوپلیتیک ایران، در روز چهارشنبه ۱۷ آبان ۱۳۹۶ در دانشگاه فردوسی مشهد برگزار گردید.

مراسم با تلاوتی چند از آیات کلام ا... مجید، سرود ملی جمهوری اسلامی ایران و صلوات خاصه اما رضا(ع) آغاز گردید. در ادامه یکی از اساتید شعری را با مضمون اربعین حسینی سرود که مورد توجه حضار در جلسه قرار گرفت. سپس دکتر اعظمی دانشیار جغرافیای سیاسی دانشگاه فردوسی مشهد ضمن خیر مقدم به اساتید، دانشجویان و میهمانان حاضر در نشست، از آقای دکتر صفوی برای ایراد سخنرانی دعوت به عمل آوردند.

مشاور عالی رهبر معظم انقلاب، ضمن تشکر از برگزار کنندگان نشست، سوالی را مطرح کردند و از حضار خواستند تا رابطه بین محرم سال ۶۱ هجری قمری با بهمن ۱۳۵۷ و هشت سال دفاع مقدس و همینطور وضعیت موجود در یمن، سوریه و عراق و چگونگی این رابطه با ظهور امام زمان(عج) را جستجو کنند. و نیز اینکه نقش ملت ایران و ملت اسلامی در این زمینه چیست؟

ایشان در ادامه اظهار داشتند: آیت ا...ناصری در این زمینه به نقل از امام زمان(عج) می‌فرمایند:

"انا ابن الحسین."

وقتی فرزند حسین (ع) گفت من پسر حسین(ع) هستم پس همه اول باید ایشان را بشناسند تا بعد متوجه شویم حضرت مهدی (عج) کیست.

یا در جایی عنوان می‌کند: یا الثارات الحسین.(بیایید به خون خواهی حسین)

دکتر صفوی در ادامه به بیان نقش آمریکا در خاورمیانه پرداختند. ایشان با بیان اینکه آمریکایی‌ها طی ۲۶ سال گذشته شکستهای متعددی در منطقه داشته‌اند اشاره کردند که: آنها در ابتدا در سال ۱۹۹۱ میلادی به بهانه بیرون راندن ارتش عراق از کویت جنگ را در خلیج فارس آغاز کردند و به دنبال فروپاشی شوروی در همان زمان تلاش در تک قطبی شدن قدرت جهانی را داشتند.

اما آمریکایی‌ها به این رویا دست نخواهند یافت آن هم به چند علت:

۱: حضور قدرتهای اروپایی و سهم خواهی آنها

۲: ظهور قدرتهای جدید همچون روسیه، چین و هندوستان

این نشان می‌دهد که قدرت جهانی از غرب به سمت شرق در حرکت است و مبنای قدرت می‌تواند دو عامل اساسی باشد:

۱: فرهنگ: که فرهنگ اسلامی با کنار زدن مسیحیت، یهود و ... خود را آشکار خواهد کرد.

۲: اقتصاد که کشور چین به عنوان قطبی تجاری تا چند سال آینده به عنوان ابرقدرتی اقتصادی در جهان مطرح خواهد شد.

دیگر، مردم نه دموکراسی نه لیبرال و نه لائیک هیچیک را نخواهند پذیرفت. اسلام به قطب بزرگ قدرت فرهنگی تبدیل خواهد شد و در این میان آمریکایی‌ها قدرتشان روز به روز رو به افول خواهد گذاشت.

در غرب آسیا آمریکایی‌ها شکستهای زیادی را متحمل شده‌اند. در سال ۲۰۰۱ در جنگ افغانستان و در سال ۲۰۰۳ جنگ با عراق و در نهایت در سوریه همه اینها شکستهای سنگینی برای آنها بوده است.

غرب آسیا شامل کشورهای ذیل است:

پاکستان، افغانستان، ایران، ترکیه، سوریه، اردن، فلسطین، ۶ کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس (عربستان، قطر، بحرین، امارات متحده عربی، عمان و کویت)، یمن، آسیای مرکزی (ازبکستان، تاجیکستان، ترکمنستان، قزاقستان، قرقیزستان) و در نهایت کشورهای حوزه قفقاز (آذربایجان، ارمنستان و گرجستان) می باشد.

برنامه‌های آمریکایی‌ها در منطقه شکست خورده است. آنها تریلیون‌ها دلار هزینه در عراق و افغانستان کردند و شکست خوردند. بیش از ۵ هزار کشته و ۱۵ هزار زخمی از عواید جنگ در منطقه برای آنها بوده است. آنها در عراق به دنبال ایجاد حکومتی سکولار و متخاصم با ایران بودند که با عنایت و هوشیاری مراجع، عراقی‌ها توانستند قانون اسلامی داشته باشند و حکومتی با اکثریت شیعی را راه اندازی کنند که این حکومت با ملت و دولت ما دوست هستند چه در قبل و چه در حال حاضر که آقای حیدر العبادی هستند.

در همین بهبوه بود که وزن ژئوپلیتیک ایران در منطقه سنگین‌تر شد. مردم زیادی در عراق و افغانستان کشته شدند و ایران در این میان روز به روز بر نقش ژئوپلیتیکی‌اش افزوده می شود. آنها در مدت ۸۰ ماه بیش از ۱۳۰ هزار نفر تروریست را به سوریه فرستادند. از آسیای مرکزی بیش از ۱۰ هزار نفر و از چین و اینگوش حدود ۵ هزار نفر همه را فرستادند به سوریه.

در سوریه مردم و ارتش جنگیدند. ارتش سوریه بیش از ۱۳ هزار کشته داد. ترکیه، اردن و آمریکا می خواستند بشار اسد سرنگون شود اما ایران، روسیه و تا حدودی عراق و حزب ا... لبنان مانع این موضوع شدند.

هم اکنون ارتش سوریه موفق شده تقریباً در تمامی کشور به پیروزی برسد به جز دو منطقه یکی ادلب و مرز سوریه و عراق.

این چیزی جز شکست آمریکا و موفقیت بشار اسد و همراهانش نیست.

در واقع با اذعان ترامپ و کلیتون مبنی بر راه اندازی جریان داعش آنها نشان دادند که چگونه می توان در قبال دیگر کشورها خصمانه تصمیم گرفت. عکسهای منتشره از ابوبکر البغدادی در اردوگاههای اطراف بصره در حال آموزش همه نشان از فعالیتهای مخرب آنها دارد. هم اکنون نیز داعش را راهی افغانستان کرده اند تا که جو را در آنجا متشنج کنند.

موافقت نامه سایکس-پیکو (Sykes-Picot Agreement) توافقی سری میان بریتانیا و فرانسه بود که در روز نهم ماه مه ۱۹۱۶ در خلال جنگ جهانی اول و با رضایت روسیه برای تقسیم امپراتوری عثمانی منعقد شد. این توافق نامه به تقسیم سوریه، عراق، لبنان و فلسطین میان فرانسه و بریتانیا منجر شد. این مناطق قبل از آن تحت کنترل ترک های عثمانی بودند. در این موافقت نامه کرد نشین عراق و استانبول به روسیه رسید و سوریه و لبنان به فرانسه رسید. بغداد و اردن هم به انگلیسی ها. در زمان حال آمریکایی ها در پس ماجرای جدایی کردستان عراق بودند. آنها رژیم صهیونیستی را جلو فرستادند. از زمان پدر بارزانی کردها با صهیونیستها روابط خوبی داشتند. صهیونیستها نقشه سرزمین موعود را در تفکرات خود ساخته بودند که کردستان هم بخشی از آن بود.

زمانی که داعش به سمت کردستان عراق حمله کرد، ارتش عراق توسط دو گروه تقریباً خلع سلاح شد: ۱- کردهای کردستان عراق ۲: داعشی ها. به نظر می رسد در این بین داعش با بارزانی توافقی پنهانی داشته اند. اما داعش پس از مدتی با قدرت گرفتنش به بارزانی پشت کرد و در آنجا بود که با درخواست کردها ایران به کمکشان رفت و اجازه نفوذ بیش از پیش را به داعشی ها نداد.

موضوع بعدی نفت کرکوک بود که هم اکنون در کنترل کشور عراق است و قبلاً توسط داعش از طریق ترکیه به فروش می رسید. کردها با طرح مسئله جداسازی از عراق و دولت مرکزی از طرفی می خواستند علاوه بر نفت کرکوک به نوعی به دریای مدیترانه هم برسند تا که محصور در بین سه کشور عراق ترکیه و ایران نباشند و بتوانند با استفاده از آبهای آزاد در مواقع ضروری با جهان ارتباط برقرار کنند. این موضوع مهمی بود چرا که به محض بسته شدن مرزها توسط سه کشور

همسایه کردستان عراق آنها دیگر توان مقابله نداشتند. البته در همین زمان که ایران مرزهای خود با کردستان عراق را بست، ترکیه دوگانه عمل کرد که این در نوع خودش جای تامل دارد. به هر حال موضوع کردستان تمام شد و با اختلاف داخلی بین خانواده‌های گورانی و بارزانی این مسئله به اتمام رسید.

اما فتنه‌ای جدید که در عربستان به وقوع پیوست بعد از سفر ترامپ به عربستان استعفاى سعد الحریری از نخست وزیری لبنان آن هم در خاک عربستان است. این یک طرح از سوی آمریکا و شاید صهیونیستها باشد. چند موضوع در این زمینه جای سوال دارد:

۱: چرا نخست وزیر لبنان در خاک عربستان استعفا دهد.

۲: نخست وزیری که توسط رئیس جمهور به پارلمان معرفی شده و رای اعتماد گرفته است چرا استعفا داده است.

البته موضوعات دیگری چون موشک اصابت کرده به فرودگاه ریاض توسط یمنی‌ها و دستگیری و بازداشت شاهزاده‌های سعودی را نباید نادیده گرفت که بسیار جو را متشنج کرده است.

۲۶ موسسه آمریکایی کتابی را به چاپ رسانده‌اند که در آن عنوان شده است تا سال ۲۰۳۰، رژیم یمنی به نام آل سعود دیگر وجود نخواهد داشت و ایران قدرت اول منطقه خواهد شد. در ارتباط با یمن و عربستان باید گفت که مردم یمن بسیار مردم شجاعی هستند. آنها اغلب در کوهستانها زندگی میکنند تا در دشت یمن. عربستان ۲۹ میلیون نفر جمعیت دارد که ۹ میلیون آن را خارجی‌ها تشکیل می‌دهند. در عربستان بیش از ۱,۵ میلیون یمنی زندگی میکنند. این را هم در نظر داشته

باشید که محمد بن سلمان قبل از سفر ترامپ بیش از ۴۰۰ میلیارد دلار با آمریکا قراردادهای گوناگون بسته است. اختلاف شدید در بین دو خانواده پادشاهی در عربستان وجود دارد. همه اینها نشان می‌دهد عربستانی‌ها به سمت ناپایداری می‌روند اما این ایران است که وزنه ثابت و ژئوپلیتیکی مهم منطقه است.

توجه داشته باشید که اگر ایران نبود، دمشق و بغداد سقوط می‌کردند. حمایت نرم ایران از حزب ا...، حماس و همینطور فرستادن مستشار نظامی به درخواست رسمی عراق و سوریه به آن کشورها، همه و همه باعث قدرت گرفتن موقعیت ژئوپلیتیکی ایران در منطقه شده است. به وجود آمدن حشد الشعبی (بسیج مردمی عراق) از دیگر نفوذ نرم ایران در منطقه است.

هنر سیاستمداران ایران، وارد کردن روسیه بود. در جنگ سوریه علیه داعش هدفها را ایران می‌داد و این توپخانه موشکی بسیار قوی روسیه بود که آنها را بمباران میکرد. در مسائل سیاسی هم روسها برتر هستند. آمریکا نهایتاً می‌توانست از لحاظ سیاسی و اقتصادی فشار بیاورد ولی در زمینه‌های دیگر ناتوان بود.

منطقه غرب آسیا، منطقه ژئوپلیتیکی است. هندپها سد سلما را در افغانستان زدند و باعث بروز مشکلات برای سد دوستی ما شدند.

هندی‌ها و چینی‌ها نگاهی به غرب آسیا دارند. سازمان همکاری شانگهای شامل کشورهای چین، روسیه، قزاقستان، قرقیزستان، ازبکستان و تاجیکستان به همراه ایران و پاکستان و هند و افغانستان و در نهایت بلاروس که کشورهای ناظر محسوب می‌شوند، نقش بسزایی در این منطقه دارند. چین در حال احداث راه آهن به کابل است، هند سد سازی می‌کند و در نهایت این ایران است که بازی آمریکا در افغانستان را بر هم زده است.

در پایان با اشاره به شخصیت علمی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی و دینی رهبر معظم انقلاب، تمامی این موارد را نشان از این شخصیت بزرگوار دانستند که بسیاری از کشورهای منطقه از جمله پوتین تحت تاثیر ایشان هستند.

رئیس سابق انجمن ژئوپلیتیک ایران در پایان به سوالات خبرنگاران، اساتید و دانشجویان پاسخ گفتند.

ایشان در جواب سوالی در ارتباط با موضوع قطر، با اعلام اینکه کشور قطر دوست ماست و البته در بزرگ کردن داعش و کمک کردن به آنها نقش داشته به کوچک بودن این کشور در منطقه اشاره کردند.

همچنین در جواب سوالی در ارتباط با مشکل ایجاد شده بین ایران و آسیای مرکزی به خصوص ترکمنستان و تاجیکستان، این کشورها را برای ایران مهم ارزیابی کردند هر چند هیچکدام را در حد و اندازه‌های ژئوپلیتیکی ایران ندانستند.

در پایان سوالی مبنی بر مشکلات دانشجویان و رشته جغرافیای سیاسی و ژئوپلیتیک که از اهمیت بالایی برخوردار است مطرح گردید که ایشان خواستار کاربردی تر شدن این رشته و از تئوری و نظری در آمدن آن شدند. ایشان فرمودند تا زمانیکه علم کاربردی نشود مشکلات این چنین وجود خواهد داشت.

ایشان در پایان، سخنرانی خویش را با حدیثی از پیامبر اکرم (ص) به پایان رساندند:

قال رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم:

حياه الارض بالانسان؛

و حياه الانسان بالروح؛

و حياه الروح بالعقل؛

و حياه العقل بالعلم؛

و حياه العلم بالعمل؛

و حياه العمل بالاخلاص.

پایان